

HUZUR'DAN OLMUŞ MÜMTAZ'A...

Yunus Alıcı

■ Azizim Mümtaz Bey;

Uzun zamandır size ulaşmaya, sizden bir haber almaya çalışıyorum. Sonunda bulunduğunuz yeri öğrenebildim de size bu mektubu gönderebiliyorum. Yanlış anlamanızı istemem ancak *huzurevinde* bulunduğunuzu duyduğumda -talihin oyunu addettiğim bu duruma- bir an için acı acı tebessüm etmedim değil. Siz ki huzurun kıyısında köşesinde dolaşıp bir türlü ona erişememiş bir kimsesiniz. Dolayısıyla vaziyetinizi düşününce bu acı tebessüm, yerini hüznü bir donukluğa bıraktı. Nitekim “huzur”un kinayesini bir yana bıraktığımda, içinde bulunduğunuz durumun gerçekliğine, yani yalnızlığınıza odaklandım ve ruh akrabalarınız Turgut, Selim, Hikmet -ve daha nice- gibi tutunamadığınızı, tutunamamakla baş başa bırakıldığınızı fark ettim. “Bırakıldığınızı” diyorum zira tutunamamanın bir yazgı olduğunu kabullenemiyorum...

Geçmişî açmanın sizi üzebileceğinin farkındayım ancak her biriminin mazimizin mahsulü olduğunun bilincinde olarak bazı meselelere temas etmek niyetindeyim. Amacımın, mazi yaralarınızın kabuklarını kaldırmak olmadığını bilmenizi isterim. Gerçi hafızanızda dönüp duran filmde o yaraların kabuklarının hâlâ kanadığından da eminim. Dolayısıyla geçmeyen bir geçmişten söz etmekte bir beis görmüyorum.

Hayatınızın en azından bir bölümünün roman olarak sunulduğu vakitler, zihniniz II. Dünya Savaşı arifesinin kaygısı, İhsan Bey'in hastalığı ve Nuran Hanım'ın sizi terk edişinin verdiği acının terkibinden mürekkep yekpare bir hüznün ağırlığı altında ezilmekteydi. Dünya Savaşı, bir zaman sonra sona erdi ama sizin dünya ile olan savaşınızın bitmediğine eminim. Engin tecrübelerinizin ardından İhsan ağabeyinizin işaret ettiği hayata açılabiliniz mi? Yoksa yolun/hikâyenin

devamında da hayatın gafili ve mağlubu olmayı sürdürdünüz mü?

Sizin için bir baba ve hoca olan İhsan Bey'i kaybetmenizle birlikte mahrekinizden çıkıp bütün muvazenenizi yitirdiğinizi düşünüyorum. Nitekim İhsan Bey, sizin için bir dengeyi temsil etmekteydi. Tanıdığınız insanlar arasından en rahat ve güzel konuşanını; dersi, sohbeti ve şakası günlerce hatırdan çıkmayan bu adamı kaybetmenizden ardından yalnızlığınızın ne denli koyulaştığını tahmin edebiliyorum. Öyle ki onun ölümüyle yıllar önce kaybettiğiniz babanız bir kere daha öldü ama bu sefer babayla beraber hocanızı, ağabeyinizi ve yakın arkadaşınızı da kaybetmiş, realitenin son kırbaclarıyla kendi içinize yıkılmışsınız. Anlaşılan, çocukluğunuzdan itibaren kader, sizi sevdiklerinizin yokluklarıyla sınamaktan bir türlü vazgeçmemiştir... İhsan Bey'in emanetleri Sabiha ve Ahmet, ziyaretinize geliyorlar mı? Dilerim, ziyaretleriyle yalnızlığınıza kısa molalar verdiriyorlardır.

Hâlâ Nuranlı günlerinize dönmek için kısa yollar arar mısınız bilmesem de muhayyilenizin, o "büyük ve şaşırtıcı fırının", size her daim kaybettiğiniz cennetleri anımsattığına, "pişirip önünüze sunduğuna" vâkıfım. Dolayısıyla aradan geçen yıllara rağmen zihninizin dehlizlerinde git gide bu yolu kısaltıp bir cehennem azabını mütemadiyen duyumsadığınızı tahmin ediyorum.

Evet, meseleyi getirmek istediğim yere vardım böylece: Yitirdiğiniz dünyanın, ömrünüzün hazinesi addettiğiniz Nuran'ın dünyasının yerine acaba başka bir dünya koyabildiniz mi? Yazarınız, Nuran'a olan aşkınızı bir dine benzetmiş, sizi de bu dinin tek abidi olarak ifade etmişti. Bu denli ulvi bir aşkla bağlı olduğunuz varlığı yitirmeniz, sizi her gün sayısız uçurumlardan aşağıya bırakmış olmalı... Halit Ayarcı'yla tanıştınız mı bilmiyorum. O, aşkın en kötü yanının insanlara verdiği zevki eninde sonunda ödetmesi olduğunu düşünmekteydi. Nuranlı zamanlarınızda yaşadığınız hazzın ve taşındığınız ufukların bedelini -ki saadetinizi kendiniz gibi bir fâniye çok gören de sizdiniz- ödemeye, bilmiyorum ömrünüz yeter mi Mümtaz Bey?

Mucizeli gülüşüyle birlikte Nuran başını alıp İzmir'e gittikten sonra, sizden geriye ne kaldı İstanbul'da? Nuran'ın varlığıyla kendi varlığını bulan Mümtaz, Nuran'ın gidişle kendi varlığını da yitirmede mi? Size "yarın" kelimesinin sihri tattıran kadın, sizi bütün yarınınızdan etmedi mi? Düşünce, sanat ve yaşama aşkını Nuran'ın varlığında toplayınca, Nuran'sız bir dünyada tutunacak bir dal bulamamanız kime garip gelebilir? Derin bir tecrübenin ufkuyla konuşan İhsan Bey de tek bir insanın etrafında dünyayı toplamaya çalışmanızdan yakınmamış mıydı? Hayat hikâyenizi yazan edibimiz, aşkı, "*hayatın içimizde gülen yüzü*" olarak ifade etmişti. Sevilenle vuslat hâlindeyken gülen bu yüz, firkat sonrasında bizi hayatın doğrudan kendisinden etmez mi Mümtaz Bey? Cevap vermenize lüzum yok, cevabınız maalesef yaşamınız...

Hayatta olan eski ahbablarınız, Nuran Hanım'ın yaklaşık yirmi sene evvel dünyasını değiştirdiğini söylediler. Meseleye dünyada olma hâlini yitirme bakımından baktığımızda, ben sizin manen Nuran Hanım'dan çok daha evvel

öldüğünüzü düşünüyorum. Nitekim siz, Nuran Hanım'ın gidişyle dünyanızı yitirmiş ve başka dünyalarla irtibatını koparmış birisiniz. Onun gidişyle gelen, dünyanın olmasa da sizin dünyanızın sonuydu... Bu sonu siz de tahmin ediyor olmalıydınız ki aranızda geçen bir diyalogda Nuran'ı -erkeğini yiyen dişi olarak- rahip böceğine benzetmiştiniz. Oysa bu latife, sonunda sizi bir boa yılanı gibi yutan bir gerçeğe dönüşmedi mi? Hayatınızı Nuran'dan önce ve sonra diye ikiye böldüğümüzde, maalesef sonrasında yoksunuz Mümtaz Bey. Türkoloji alanı için umut vadeden genç bir akademisyenken, çok erken yaşlarda emekli olup "iç"e, kendi kabuğunuza çekilmeniz, sürmekte olan bir hikâyeyi yarımlığa erdirdi. Bir varın yokluğu, sizi bütün varınızdandan ve varlığınızdandan etti Mümtaz Bey. Nuran'ın yokluğu, genişleyerek ve her şeyinizi bünyesine katarak hayatınızı bir "Adem Kasidesi"ne dönüştürmedi mi?

"Aşk ve ölümün zalim bir terkibi" olan "Mahur Beste"nin hikâyesini Nuran'dan dinlediğinizde ve uğursuzluğu konusunda inanmadığınızı ima ederek ona, "Böyle şeylere inanır mısınız?" dediğinizde, inanmadığınız bir kehanetin zehirlediği bir kimse olacağınızı bilmem aklınıza getirir miydiniz? Bilmeden bu hikâyenin kahramanlarından biri ve sonsuz bir gurbetin esiri oldunuz. Ak-rabanız Behçet Bey'in hikâyesinden de sanki ibret almamıştınız... Gariptir ki Nuran, sizi dedesi -ve "Mahur Beste"nin bestekârı- Talât Bey'in bir eşi olarak gördüğünden, akıbetinizi de az çok tahmin ediyordu. Bu bestenin altın kafesinin ardında sizin gölgeleriniz çırpındığında artık olan olmuş ve olmaktaydı... Yolun devamında, içinde bu bestenin acı çığlığının hep bir melodi gibi çaldığına eminim Mümtaz Bey.

Siz Nuran'ın saçlarının gecesine yüzünüzü gömmek arzusu duyarken bütün varlığınıza gecenin ve beraberinde zulmetin derununa gark oldunuz. Nuran Güneş'i, önce Merkürlüğü tattırıp sizi kaderin efendisi ilan etti; sonra çekilerek sizi Neptünlüğe ve Allah'ından başka kimsesi olmayan bir yalnızlığa mahkûm etti. Sonrasız sonrada dostlarınız bundan böyle; karanlık, soğuk ve durmadan esen rüzgâr oldu. Nuran Güneş'iyle geçen bir bahar ve yazın ardından ömrünüz, sonsuz bir kışın içinde mahpus oldu.

Bazen insan bir şehrin kendisinde de hapis hayatı yaşayabilir... Nuran'sız bir İstanbul'da ömür sürmek, tam da böyle bir vaziyet olsa gerek. Nuran sevgisiyle birleştirdiğiniz İstanbul, onun ana kahramanından yoksunken şahsi zamanınızda eminim ki bütün sesini yitirmiştir. Her köşe başında bir hatıraya tesadüf etmek, kaçtığınız yerde hep bu hatıraların hücumuna uğramak ne güç gelmiştir tahmin edebiliyorum. Ama esas zor olan, hayatta kalmak olmalı; hayatta kalmak ve feleğin bütün cefasını göğüslemek...

Hâletiruhiyeniz itibarıyla adına hayat demeye dilim varmasa da doksanlı yaşlarınızda ve hâlâ hayattasınız Mümtaz Bey. Suat gibi, hayatta olmamayı da tercih edebildiniz. O, kolayı seçerek ve hikâyesine sizi de ortak ederek -size yazdığı mektuplarda asıl marifetin ölmek değil; yaşamak, hayata katlanmak, bütün fırtınaya rağmen gemiyi limana götürmek olduğunu ifade etmesine

rağmen- ölüm denizine atılıp gitti. Onun aksine siz geminizi bütün fırtınaya rağmen limana ulaştırmaya karar vermiş olmalısınız.

Hâlâ Suatlı halüsinasyonlar görüyor musunuz bilmiyorum. Onda sizi korkutan, gerçek Mümtaz'ı görmesi ve çekinmeden yargılaması mıydı, zaman zaman düşünmeden edemiyorum. Nitekim Suat, düşüncesiyle dili arasında mesafesi olmayan bir adamdı ve vaziyetinizi, içinde yaşayan bir benlik netliğiyle görmekteydi. Bu yüzden onun size bıraktığı mektupları kendinizle yüzleşmek adına tekrar tekrar okuduğunuza eminim. Onun ölümünden kendinizi ve Nuran'ı mesul tutmanız, intiharını burnunun dibinde o kadar gürültü yapmanıza yormanız ise beni şaşırtmıştı. İhsan ağabeyinizin işaret ettiği mesuliyet duygusu, bu olmasa gerek değil mi Mümtaz Bey?

Diğer taraftan, Suat'ın telkinine de rıza göstermiş gibisiniz. O, yazdığınız müsveddelere göre sizin istidadınızın olmadığını, yazmaktan vazgeçmeniz gerektiğini söylemişti... Söz gelimi, Şeyh Galip'le ilgili eserinizi tamamlayabildiniz mi? Tamamlasaydınız haberini alırdık diye düşünüyorum. Oysa ben sizden sanat ve edebiyata tutunmanızı, yazmakta bir teselli bulmanızı ve hülya içinde bir ömür sürmenizi umardım. Hayatı ısırmanız gereken bir çağınızda Kronos'un muadili hayat tarafından yutulmuş ve ömrünüzü saadetin çok uzağında sürdürmüştünüz.

Sözü uzattığımın ve sizi yorduğumun farkındayım. Şu sıralar İstanbul'un dışındayım. Müsaadenizi almadan ziyaretinize gelip zaten az bulunan huzurunuzu kaçırmak istemediğimden önce bu mektubu kaleme aldım. Eğer lütfeder ve kabul buyurursanız ziyaretinizde bulunup sizinle yüz yüze görüşmek, hayat hikâyenizin devamını bizatihi sizden dinlemeyi hatta müsaade ederseniz yazmayı da isterim.

Bu vesileyle, ihtiramlarımın kabulünü istirham eder, cevabınıza muntazır olduğumu bildirir, sağlıklı uzun ömürler dilerim...